

Κ. Β. Βασιλάκης

ΕΥΒΟΪΚΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ

ΙΣΤΟΡΙΚΟΝ-ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΟΝ & ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ

ΕΤΟΣ Α'.
ΑΡΙΘΜΟΣ ΦΥΛΛΟΥ 10

ΙΔΡΥΤΗΣ-ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ
ΑΝΔΡΕΑΣ ΙΩ. ΖΩΝΤΟΣ

ΧΗΡΑΚΙΣ
ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ 1943

“ Η ΓΥΝΑΙΚΑ ΚΑΙ ΟΙ ΚΑΙΡΟΙ ,”

ΤΟΥ κ. ΤΑΚΗ ΓΙΑΝΝΑΚΟΠΟΥΛΟΥ

«Δίκη γὰρ οὐκ ἔνεστιν ὀφθαλμοῖς βροτῶν»
Εὐριπ. Μήδεια στίχ. 219

Παίρνουμε ἀφορμὴ ἀπὸ ἓνα ἄρθρο ποὺ δημοσιεύθηκε στὸ «Π. Βῆμα» γιὰ νὰ κάμουμε μίαν διαπίστωση πολὺ θλιβερή. Ὅτι ὠρισμένα πράγματα στὸν τόπο μας ἐξετάζονται μὲ κάποια προκατάληψη ὀλότιστα ἀδικαιολόγητη καὶ μὲ μιὰ προχειρότητα ἀσυγχώρητη. Τὸ ζήτημα, λόγου χάρι, τῆς θέσης τῆς γυναίκας στὸν κόσμον δὲν εἶναι ἀπὸ κείνα ποὺ μπορεῖ νὰ δώσῃ κανένας ἐπιγραμματικὰ τὴ λύση τους μέσα σ' ἓνα ἄρθρο. Οὔτε ἐπιτρέπεται νὰ κρίνῃ κανένας τὴν ἐποχὴ τοῦ μὲ κριτήρια δανεισμένα ἀπὸ ἄλλες ἐποχές καὶ μάλιστα, κριτήρια στηριγμένα σὲ στοιχεῖα παρμένα ἀπὸ τὸν στίχον ἐνοῦ ποιητῆ, ὅσο μέγας καὶ ἂν εἶναι αὐτός. Πραγματικὰ ἡ κατάντια τῆς γυναίκας ἀπὸ ἀπόψεως ἠθικῆς εἶναι ἀξιοθρήνητη. Δὲν εἶναι ὅμως αὐτὸ φαινόμενο σημερινὸ, ἀλλὰ πολὺ παλιό. Ἄν τὸ βλέπουμε σήμερον σὲ μεγαλύτερες διαστάσεις, κανεὶς δὲν μπορεῖ νὰ μᾶς πείσῃ ὅτι μεγάλωσεν αὐτὸ καὶ δὲν ἄνοιξαν περισσότερο τὰ μάτια μας, ὥστε νὰ βλέπουν καλύτερα. Ὑστερα, μοῦ ἔρχεται στὸ νοῦ ὁ πειρασμὸς νὰ ῥωτήσω. Μήπως καὶ ἡ ἠθικὴ τοῦ ἀνδρα στὸν ἴδιον καιρὸ δὲ στάθηκε σὲ ψηλότερον ἐπίπεδο, γιὰ τὴν δυσκολεύουμαι νὰ ξεχωρίσω πῶς ἡ ἠθικὴ δὲν εἶναι μίαν ἀλλὰ ἀντρίκεια καὶ γυναικεία, καὶ πῶς ἡ πρώτη στάθηκε στὸ ὕψος τῆς, ἐνῶ ἡ δευτερευομένη καθώθηκε. Ἡ παραστρατημένη γυναῖκα δὲν ἦταν μητέρα, ἀδελφή, γυναῖκα, φίλη ἢ συγγενὴς κάποιου ἄρρενα; Νὰ ἡ ἀπορία. Ἀκόμα, ἂν ἐκεῖνος ποὺ θέλει νὰ ἀγναντέψῃ κατὰματα τὴν ζωὴν γιὰ νὰ κάμῃ μίαν κριτικὴν διαπίστωση κί' ἔχει καὶ καλὴ πίστη, εἶναι ὑποχρεωμένος νὰ βάλῃ στὸν ἑαυτὸν τοῦ ἐρώτημα: Ποῦ ὀφείλεται αὐτὸ τὸ κατάντημα; Ὅπως δὲποτε, εἴτε τὸ θέλουμε εἴτε ὄχι, ἀγγιζοῦμε ὅλοι μας ἀπὸ διαφορετικὴ βέβαια ὁ καθένας θέσιν, τὸ πρόβλημα τῆς γυναίκας, πρόβλημα ποὺ δόθηκε μασὺ μὲ τὸ κοινωνικόν, ποὺ εἶναι μίαν πλευρὰ του, βαρεὶα κληρονομία, στὸν αἰῶνα μας νὰ διεκδικήσῃ τὴ δόξα τῆς ἐπίλυσής του. Μάλιστα τὸ πρόβλημα ἐτοῦτο εἶναι τὸ ἀρχαιότερον ποὺ ἀντιμετώπισε ὁ κόσμος. Τὰ μάτια καθὲ ἐποχῆς, στὴ μακραίωνη ἱστο-

ρικὴ διαδρομῇ, πέφτανε πάντα ἐρωτηματικὰ πάνω σὲ κάποια τυραννία, ἡ ὁποία κράταγε γερά στὰ χέρια τῆς τὴν λευτεριά τοῦ ἀνθρώπου, τὴν πνευματικὴ καὶ ὕλική, ποὺ δὲν τοῦ ἀναγνωρίζονταν στὸν ἥλιον μοῖρα γιὰ τὴν ἦταν «τὸ ἀσθενὲς φύλον». Ἡ δυστυχία τοῦ ἀνθρώπου, ἡ κατάντια τῆς ψυχῆς του, τὸν ἀνθρώπον ἔχει αἰτία στὸ μεγαλύτερον μέρος τῆς. Τὸν ἀνθρώπον, ποὺ μόνος αὐτὸς μπορεῖ νὰ δημιουργήσῃ συμφορὰς ἀβάσταχτες στὸν ὅμιόν του ἢ χαρούμενες προϋποθέσεις ζωῆς. Ἡ ἀντίδραση κατὰ τῆς τυραννίας σημαίνει πάντα ἓναν ἀγῶνα, ὁ ὁποῖος, ἀνάλογα μὲ τὴν καρδίαν ποὺ συγκινεῖ καὶ συγκλονίζει, γίνεται περιορισμένος ἢ πλατύτερος. Ἀμα θελήσωμε νὰ ρίξουμε μίαν ματιὰ στὴν ἱστορίαν, τὴ φωτισμένη μὲ τὸν προβολέα τῆς σύγχρονης ἱστορικοκοινωνικῆς ἐρευνας, καὶ ἔχουμε ἐμπιστοσύνην στὰ μάτια μας, θὰ δοῦμε σὲ ὄλον τους τὸ ἀπύθμενον βάθος καὶ τρομακτικὸ πλάτος τοῦ ἀγῶνος ποὺ ἔκαμε στοὺς αἰῶνας τὸ θηλυκὸ γένος νὰ ἀπαλλαχθῇ ἀπὸ τὴν βαρεὶαν ἀλυσίδων, μὲ τὴν ὁποίαν τὸ ἔδεσε τὸ ἄλλο φύλον στὸ βράχον τοῦ Προμηθεϊκοῦ Μαρτυρίου. Ὑστερα, οἱ νύχτες φαίνονται πῶς σκοτεινὲς ἄμα στὸ βάθος τους φέγγει ἓνα φῶς. Γι' αὐτὸ, μασὺ μὲ τοὺς ἀγῶνας ποὺ λέμε παραπάνω, τὸ μάτι ποὺ εἶναι καθαρὸ βλέπει τὴν φρικτὴν κόλασιν ποὺ δημιουργήσῃ γιὰ πεπρωμένο στὴν γυναῖκα ὄλων τῶν ἐποχῶν, ἡ βούλησιν τοῦ κοινωνικοῦ ἀνθρώπου, ποὺ ἀντὶ, ὅταν γεύθηκε τὸν καρπὸν τῆς Γνώσης, νὰ μετουσίωση τὰ φυσικά του ἐνστικτὰ σὲ ἰσοδύναμες κοινωνικὲς ἀρετὰς, ἄφησε τὴν καρδίαν καὶ τὴν σκέψιν του νὰ τὴν κυβερνήσῃ τὸ κοινωνικόν χτήνος, ποὺ δὲν ξέρει ἄλλο νόμον παρὰ τὴν ἐκμετάλλευσιν τοῦ ἄλλου.

Εἶπαμε πῶς ὁ εἰκοστὸς αἰῶνας θὰ εἶναι ὁ αἰῶνας τῆς γυναίκας. Ἄν αὐτὸ εἶναι ἀληθινόν, ὁ αἰῶνας μας θὰ σημάνη ὄχι τόσο τὸν ἐπίλογον μίαν ἀδικίαν ἱστορικῆς, ἀλλὰ καὶ αὐτὸ ἔχει ἀξίαν, τὸν πρόλογον μίαν προϋπόθεσιν ἀφάνταστης ἀνάπτυξης τῆς ὕλικῆς καὶ πνευματικῆς δραστηριότητος τοῦ κόσμου. Τὸ πρᾶγμα εἶναι ἀπλό. Φτάνει νὰ σκεφθῇ κανένας, ὅτι

τὸ μισὸ καὶ παραπάνω τῆς ἀνθρωπότητας, ἀποκλεισμένο ἀπὸ κάθε ἐργασία παραγωγικῆ, θὰ πάρῃ τὴν πρακτικὴ δυνατότητα νὰ ἀξιοποιήσῃ ὅλη του τὴ διάθεση στὴ δημιουργία τῆς ἐξέλιξης τοῦ πολιτισμοῦ καὶ τοῦ Μέλλοντος τοῦ ἀνθρώπου.

Τώρα, μιὰ καὶ καταπιαστήκαμε μὲ τὸ ζήτημα αὐτὸ, ἄς μᾶς ἐπιτρέψῃ ὁ ὑπομονητικὸς καὶ καλόκαρδος ἀναγνώστης νὰ φέρουμε τὴ σκέψη του κάπως πιὸ μακρῶς.

Ἐκεῖ, δηλαδή, ποῦ νομίζουμε πὼς ὑπάρχει ἡ προβληματικὴ τοῦ ζητήματος. Κατὰ τὴν γνώμη μας, δὲν θὰ βλάβῃ ἂν κάμουμε μιὰ πιὸ πλατειὰ ἐξέταση. Σὲ κάποια σύνοδο «τοῦ Μακρὸν τὸ 585» ἐξετάστηκε ἂν ἡ γυναῖκα ἔχει ψυχὴ. Οἱ Πατέρες δὲν τῆς ἀνεγνώρισαν τέτοια ἰδιότητα γιατί εἶχανε πεισθῆ ὅτι δὲν ἔχει ψυχὴ ἢ γυναῖκα παρὰ εἶναι ἡ προσωποποίηση τοῦ Σατανᾶ, ἢ ἐπιεικέστερα, «τὸ ἔμψυχον ἄγκιστρον τοῦ Διαβόλου» αὐτὴ ἢ παρατήρηση φανερώνει πόσο χαμηλὰ στὴν ἀντίληψη τοῦ Μεσαίωνα εἶχε τοποθετηθῆ ἡ γυναῖκα καὶ καταλαβαίνει κανένας τί μεταχείριση τῆς ἔκανε τὸ ἀνδρικό γένος. Ὡστόσο, καὶ σὲ ἄλλους καιροὺς, καὶ στὴν ἐποχὴ μας, συνηθίσαμε νὰ τὴν βλέπουμε σὰν κατώτερη ὑπαρξὴ καὶ ἡ διαπίστωση τῶν Πατέρων μπορεῖ νὰ πῆ κανεὶς πὼς εἶναι τὸ καταστάλαγμα τῆς ἐγωϊστικῆς ἀνδρικῆς φιλοσοφίας κάθε ἐποχῆς. Ἡ γυναῖκα θεωρεῖται σκλάβια μας, σταλμένη στὸν κόσμον γιὰ νὰ μᾶς κάμῃ τὴν ὑπηρετρία, ἀπόλυτα ἐξαρτημένη ἀπὸ τὴν οἰκονομικὴ καὶ ψυχικὴ παντοδυναμία μας, ὥστε νὰ τὴ νομίζουμε σὰν ἰδιοκτησία μας, ὅπως ἔχουμε στὴν κυριότητά μας ἕνα ζῶο ἢ ὀποιοδήποτε ἄλλο ἀντικείμενο, ἄγκαλα καὶ ὁ Μωσαϊκὸς Νόμος τὴ βάζει στὴν ἴδια σειρά μὲ τὰ δεχτικά κατοχῆς ἀντικείμενα: «οὐκ ἐπιθυμήσῃς τὴν γυναῖκα τοῦ πλησίον σου, τὴν οἰκίαν τοῦ πλησίον σου, οὔτε τὸν ἀγρὸν αὐτοῦ, οὔτε τοῦ βοῦς αὐτοῦ, οὔτε τοῦ ὑπόζυγιου αὐτοῦ, οὔτε παντὸς κτήνους αὐτοῦ κλπ.» (Δευτερονόμ. Κεφ. Ε' 19). Δὲν τῆς ἀναγνωρίζουμε πὼς ἔχει ἀνθρώπινη ὑπόσταση καὶ ἔχει τὴν ἴδια μὲ μᾶς οὐσία καὶ ψυχὴ. Ἔτσι τὸ πρόβλημα μᾶς δίνεται σ' ὅλη του τὴν ἔντονη ἐπικαιρότητα μὲ τὴ μορφή τῆς ἐξέτασης τῶν σχέσεων τῶν δύο φύλων.

Ἀπὸ ἀποψη πρακτικὴ δυὸ εἶναι τὰ ἐνστιχτα ποῦ ἔχει νὰ ἰκανοποιήσῃ ὁ ἀνθρώπος. Τὸ ἐνστιχτο τῆς συντήρησης καὶ τὸ ἐνστιχτο τῆς ἀναπαραγωγῆς δηλ. τὸ σεξουαλικό. Εἶναι αὐτὸ ποῦ ἔλεγε ὁ Σίλερ «πὼς ἢ πείνα καὶ ὁ ἔρωτας κυβερνᾶνε τὴ ζωή». Τὸ πρῶτο ἐνστιχτο ἰκανοποιεῖται μὲ τὴν τροφή. Συνεπῶς τὸ ἐνστιχτο αὐτὸ καθορίζει σχέση τοῦ ἀνθρώπου πρὸς πρᾶγμα. Αὐτὸ τὸ ἐνστιχτο ἔμεινε ἀπὸ τὴν χाराυγὴ τῆς φυσικῆς ζωῆς ἀτόφιο, ἀνεξέλιχτο, πρῶτόγονο, γιατί καμμιά δὲν ἔχει ἀπὸ τὴ φύση του δυνατότητα νὰ ἐξελιχθῆ καὶ νὰ διαμορφωθῆ. Εἶναι ἐπιταγὴ τῆς Φύσης σκληρῆ, ἀδυσώπητη. Τὸ ἐνστιχτο τὸ σεξουαλικό ἔχει ἀντικείμενο ὄχι πρᾶγμα ἀλλὰ

ἄνθρωπο. Ἐδῶ δὲν ἔχουν πιὰ σημασία μόνο οἱ πέντε αἰσθήσεις, ποῦ γένηκαν ἀποκλειστικά γιὰ τὸ ἐνστιχτο τῆς τροφῆς, ἀλλὰ πέρνει μέρος μιὰ ἄλλη αἰσθησιμὴ ψηλότερη καὶ ἀνθρωπινότερη. Στὴ πρώτη του ἐμφάνιση καὶ τὸ ἐνστιχτο αὐτὸ ἦταν ζῶδες, πρῶτόγονο. Ἐπιταγὴ τῆς Φύσης καὶ αὐτὴ ἀδυσώπητη. Μὲ τὸ πέρασμα ὅμως τοῦ χρόνου, τῶν αἰώνων, ἐξελιχθηκε, διαμορφώθηκε καὶ πολιτίστηκε. Ἡ ἱστορία τοῦ πολιτισμοῦ εἶναι μιὰ ἀδιάκοπη ἀπελευθέρωση τοῦ ἀνθρώπου ἀπὸ τῆς ἀλυσίδας τοῦ ζωϊκοῦ βασιλείου. Ὁ Φυσικὸς ἀνθρώπος ἀφήνει τὸν πρωτογονισμό του, φεύγει ἀπὸ τὴν ἀγκαλιὰ τῆς Φύσης γιὰ νὰ πηδήξῃ στὴ ζωϊκὴ κυψέλη, ποῦ εἶναι ἀσφυκτικὰ πλημμυρισμένη κοινωνικότητα, ἀποχτὰ ἀτομικὴ συνείδηση, γίνεται κοινωνικὸς ἀνθρώπος ἢ καλλίτερα ἀφήνει τὸ ἀγρίμι καὶ γίνεται ἀνθρώπος. Τὸ ζωϊκὸ καὶ ἀνυπόταχτο σεξουαλικό ἐνστιχτο πολιτίζεται, ἐξανθρωπίζεται, καὶ ὅπως βλέπουμε, παίρνει στοὺς καιροὺς μας τὴ μορφή τοῦ ἀτομικοῦ ἔρωτα, ποῦ ἀποτελεῖ τὴν ψηλότερη κατάκτηση τῆς ἀνθρώπινης ψυχῆς. Ὁ ἔρωτας ἦταν ἀγνωστος ἀκόμη καὶ στὴν ἐποχὴ τοῦ Τρωϊκοῦ πολέμου. Ἡ ἀτομικὴ σεξουαλικὴ ἀγάπη πιὸ ἀργὰ, μπῆκε στὴ συνείδηση τοῦ ἀνθρώπου σὰν στοιχεῖο γόνιμο καὶ ἐξυψωτικὸ τῆς ζωῆς του. Ἐπομένως, ἔτσι ἀπλᾶ ἢ λογικῆ μᾶς βγάζει τὸ συμπέρασμα πὼς ἡ σχέση τῶν δύο φύλων ἔπρεπε φυσιολογικὰ νὰ ρυθμιζοταν σὲ κάθε στάδιο τῆς ἱστορικῆς ἐξέλιξης μὲ μέτρο τὴν ἀπόλυτη ἰσοτιμία. Τὰ πράγματα ὅμως δὲν εἶναι τόσο ἀπλᾶ. Ὁ ἀνθρώπος δὲ ζῆ ἐχτὸς τόπου καὶ χρόνου, οὔτε ἀφηρημένα. Ζῆ μέσα σὲ ἕνα φυσικὸ (πλατύτερο) καὶ ἕνα κοινωνικὸ (πιὸ στενὸ) περιβάλλον, κάτω ἀπὸ ὀρισμένες, κάθε φορὰ συγκεκριμένες, συνθήκες ὕλικές καὶ πνευματικές. Οἱ συνθήκες αὐτὲς εἶναι ποῦ καθορίζουν τὴν ἐξέλιξή του καὶ τίς σχέσεις του πρὸς τοὺς συνανθρώπους του. Οἱ συνθήκες αὐτὲς καθώρισαν κάθε φορὰ τὴ στάση καὶ τὴ θέση τοῦ ἑνὸς φύλου ἀπέναντι στοῦ ἄλλο.

Καὶ τώρα ἄς ἐξετάσωμε τὸ πρᾶγμα ἱστορικὰ.

(Ἀκολουθεῖ)

ΤΑΚΗΣ ΓΙΑΝΝΑΚΟΠΟΥΛΟΣ

ΜΙΑ ΕΠΙΝΕΤΗ ΠΡΟΣΠΑΘΕΙΑ

Εἰς τὰ εὐγενικὰ παιδιά, ποῦ μὲ τόση πίστη καὶ θέρμη, μᾶς παρουσίασαν τὰ «νεανικὰ μοτίβα» στὸ «Κεντρικόν» μὲ τὸν ἱερὸ σκοπὸ τῆς ἐνισχύσεως τοῦ ὀρφανοτροφείου μας, ἀξίζουν τὰ καλλίτερα λόγια.

Ἡ κοινωνία τῆς Χαλκίδος, ποῦ τὰ χειροκρότησεν, καὶ τὰ καμάρωσεν, τοὺς ἐκφράζει τὰ συγχαρητήριά της.

ΑΡΝΑΛΔΟΥ ΤΣΙΠΟΛΑ

Η ΣΧΕΔΙΑ ΤΩΝ ΕΡΑΣΤΩΝ

Μετ. φρασίς : Δ. ΣΑΜΠΙΑΝΗ

Ἡ μεγάλη πηρόγα μὲ τὴν ὁποίαν, πρὸ ἐξαήμερου, διεσχίζαμεν τὸν Λούαν ποταμὸν, ἀπὸ τὸ πρῶτ' εἶχεν ἀποσπασθῆ ἀπὸ τὴν ἀμμάδη ὄχθην ὅπου, κατασκηνωμένοι περάσαμε τὴν νύκτα. Ἐταξειδεύαμε ἤσυχα, πρὸ πολλῶν ὠρῶν, μεταξὺ τῆς ἀφθόνου βλαστήσεως τῆς ζούγκλας ποῦ περιεστοίχιζε τὸ ποτάμι.

Ἐξαπλωμένος εἰς τὸ κέντρον τῆς πηρόγας, παρατηροῦσα τῆς ὄχθης τοῦ ποταμοῦ γιὰ νὰ διακρίνω κάτι, ποῦ θὰ μποροῦσε νὰ διασκεδάσῃ τὴ μονοτονία ποῦ ἐνωιωθα στὸν στενὸν ὀρίζοντα ποῦ μὲ περιέβαλλε. Δὲν φαινόταν ὅμως τίποτα, οὔτε χωριδὸ, οὔτε κᾶν ἀπλὴ καλύβια. Ἀτέλειωτα ἦσαν τὰ τείχη ποῦ σχηματίζε ἢ πλουσία βλάστησις στὴς ὄχθες τοῦ ποταμοῦ.

Τὸ λαμπρὸ τροπικὸ μεσημέρι εἶχε κάνει νὰ σωπάσουν οἱ φωνῆς τῆς ζούγκλας, τὸ τιτίβισμα τῶν πουλιῶν καὶ οἱ κραυγῆς τῶν πιθίκων.

Οἱ 28 ναῦτες τῆς πηρόγας εἶχαν σταματήσῃ καὶ αὐτοὶ τὸ μονότονον μοιρολόγι, μὲ τὸ ὁποῖον μπορεῖ νὰ πῆ κανεὶς ὅτι ἔδιναν καὶ τὸ ρυθμὸ τῆς κωπηλασίας. Ὁ κᾶπητας, ὁ ἀρχικωπηλάτης δηλαδή, προσπαθοῦσε καὶ αὐτὸς μὲ μιὰ κραυγὴ κάθε τόσο ποῦ ἀφῆνε, νὰ ξυπνήσῃ τοὺς κωπηλάτας χωρὶς ὅμως καὶ νὰ τὸ καθορῶνῃ.

Ἡ πηρόγα προχωροῦσε σιγὰ καὶ κουρασμένα, μόλις δὲ καὶ μετὰ βίας κατάρθωνε νὰ ὑπερνηκίῃ τὸ ρεῦμα τοῦ ποταμοῦ.

Τὸ ταξίδι μου αὐτὸ ἦταν πολὺ περίεργο, γιατί γιὰ νὰ τὸ πραγματοποιήσω μεταχειρίστηκα ὅλα τὰ συγκοινωνιακὰ μέσα, δηλαδή ἄρχισα μὲ τοὺς πιὸ πολυτελεῖς σιδηροδρόμους καὶ τέλειωνα μὲ τὰ πιὸ κοινὰ μέσα συγκοινωνίας. Ἦμουν σχεδὸν στὸ τέλος τοῦ ταξιδίου. Ὑστερα ἀπὸ λίγες μέρες θ' ἄφῃνα καὶ τὴν πηρόγα γιὰ νὰ ἐξακολουθήσω πεζός. Τὸ ταξίδι μὲ τὴν πηρόγα δὲν παρουσίαιζε γοητείες ἄξιες λόγου. Ἡ ὄχθες τοῦ Λούα ἦσαν ἀκατάκλιτες, κάπου κάπου δὲ συναντοῦσαν κανένα χωριδὸ ἰθαγενῶν «Μπαγκάλα». Ἡ μόνη διάσκεδασις τῆς ἡμέρας τοῦ ταξιδιωτοῦ, ποῦ ἦτο καταδικασμένος εἰς τὴν ἀκίνησιν τῆς πηρόγας, ἦτο νὰ σημαδεύῃ τοὺς ἵπποποτάμους καὶ τοὺς κροκοδείλους ποῦ ἀφθονοῦσαν. Μόλις ἔβγαζαν τὰ κεφάλια τους τὰ ἀμφίβια αὐτὰ ζῶα στὴν ἐπιφάνεια, οἱ ναῦτες φώναζαν «Μίμπουα». Εἰδοποιήσις ἐγένετο μὲ τέτοιο θόρυβο ποῦ οἱ ἵπποποτάμοι ἐχάνοντο στὸ νερὸ καὶ ἔβγαιναν στὴν ἐπιφάνεια πολὺ μακρῶς. Ὅσον ἀφορᾷ τοὺς κροκοδείλους δὲν ἐχρειάζετο κᾶν καμμιά φωνή, γιατί μόνον ὁ θόρυβος τῶν κουπιῶν τοὺς ἔκανε νὰ πέφτουν ἀπ' τῆς ὄχθης στὸ νερὸ. Ἄν καμμιά φορὰ ὁ πυροβολισμὸς ἀστοχοῦσε, οἱ ἰθαγενεῖς, ὅλοι μαζί, βλασφημοῦσαν τὸ ζῶον ποῦ κατάρθωνε νὰ ξεφύγῃ.

Ἡ δύση μᾶς ἐχάριζε γοητευτικὲς στιγμῆς, κυρίως δὲ, ὅταν πλησιάζαμε στὰ ἀμμάδη νησιά ποῦ φτάνε τὸ ποτάμι γιὰ νὰ κατασκηνώσωμε. Τὰ νησιά αὐτὰ ἦταν γεμάτα ἀπὸ ὑδρόβια ποῦλιά, ποῦ δὲν ἐφοβοῦντο καθόλου τοὺς ἀνθρώπους. Τὸ πρᾶγμα αὐτὸ - θυμάμαι - μοῦδινε βαθύτερη τὴν συναίσθησι τῆς παρθενικότητος τοῦ τόπου ποῦ διέσχίζα. Νὰ βλέπῃς τοὺς ἀνθρώπους μου νὰ διώχνουν μὲ τὰ χέρια τὰ πουλιὰ αὐτὰ γιὰ νὰ μᾶς ἀφήσουν χωρὸ γιὰ τὴν κατασκήνωσι, νὰ παρατηρῆς τὴν τεμπελιά μὲ τὴν ὁποία ἐκινουνο οἱ πελε-

κάνοι καὶ οἱ ἐρωδιοί, ὡσὰν νὰ μᾶς ἐδήλωναν ὅτι δὲν φοβοῦνται καθόλου, μοῦδινε τὴν ἐντύπωσι ἐπιγεῖου παραδείσου. Τὸ ἄπειρο τῆς γῆς αὐτῆς ποῦ δὲν ἄρχιζε βέβαια, ἀπὸ τῆς ὄχθης τοῦ ποταμοῦ, τὸ ἄπειρο τῶν ποταμῶν ποῦ πλημμυροῦσαν τὰ ἀόρατα ἔλη τῆς ζούγκλας, τὰ σκεπασμένα ἀπὸ βλάστησι, ἢ τελεία γυμνότης τῶν ἀνθρώπων καὶ οἱ πολλαπλῆς ἐκδηλώσεις τῆς φύσεως ποῦ μὲ περιέβαλαν, μαρτυροῦσαν τὴν πραγματικότητα.

Πλησιάζουμε στὴς πτώσεις - μὲ εἰδοποίησε ἔρπων στὸ βάθος τῆς πηρόγας ἕνας στρατιώτης «Λιγκου-ἀγκουλα» τῆς φρουρᾶς ποῦ μὲ συνώδευε. Οἱ πτώσεις αὐτῆς, ἐμπόδιο μηδαμινὸ κατὰ τὴν διάρκειαν τῶν μεγάλων βροχῶν, εἶναι φοβερῆς κατὰ τὴν περίοδον τῆς ἀνομβρίας. Ἡ πηρόγα πρέπει νὰ μεταφερθῆ μὲ τὰ χέρια ἀπὸ τὸ ἕνα μέρος στὸ ἄλλο, γιατί τὸ νερὸ τῶν ποταμῶν εἶναι ἐλάχιστο. Αὐτὸ ἔγινε καὶ στὴ δική μας περίπτωσι. Οἱ ναῦτες, ὑπὸ τὴν πίεσιν τῶν στρατιωτῶν, ἐντὸς μιᾶς ὥρας, κατάρθωναν νὰ μεταφέρουν τὴν πηρόγα. Οὕτω ξανάρχισε ἡ ποταμοπλοῖα καὶ οἱ ναῦτες ἄρχισαν νὰ σιγοτραγουδοῦν. Αἴφνης, ὁ σκοπὸς τῆς πλώρης, δηλαδή ὁ ἀνθρώπος ποῦ ἔρευνα τὸ βάθος τοῦ ποταμοῦ, διέκρινε μακρῶς κατὰ τὸ καινούργιο. Νόμισα ὅτι ἐπρόκειτο γιὰ κανέναν ἵπποπόταμο, ἀλλὰ ἀφοῦ κανεὶς ἀπὸ τὸ πλήρωμα δὲν εἶχε ἀνησυχίσει, σηκώθηκα ὄρθιος νὰ δῶ τί συμβαίνει. Αὐτὸ τὸ κάτι ὅμως ἦταν ἀκόμα μακρῶς. Φαινόταν σὰν πῶμα παχυδέρου παρασυρόμενο ἀπ' τὸ ποτάμι. Οἱ ναῦτες κωπηλατοῦσαν, κατὰ τοιοῦτον τρόπον, ποῦ φαινότανε ὅτι προσπαθοῦσαν νὰ ἀπομακρυνθοῦν ἀπὸ τὸ δῆθεν πῶμα τοῦ παχυδέρου καὶ δὲν μιλοῦσε κανεὶς. Ἐψαχνα νὰ βρῶ τὰ κυάλια, ἀλλὰ προτοῦ προφθάσω νὰ τὰ βγάλω ἀπὸ τὴ θήκη τους, ὁ σκοπὸς τῆς πλώρης μοῦπε.

—Τὰ μάτια μας διακρίνουνε τί εἶναι αὐτὸ ποῦ φαίνεται. Ἄν δὲ αὐτοὶ ποῦ εἶναι δεμένοι ἐκεῖ πάνω δὲν ἔχουν πεθάνει ἀκόμα, πρέπει νὰ τοὺς ἀφήσωμε νὰ πεθάνουν.

Τώρα, μὲ τὰ κυάλια ἔβλεπα καθαρὰ περὶ τίνος ἐπρόκειτο. Ἦταν μιὰ σχεδιά πάνω στὴν ὁποία ἦσαν δεμένα, τὸ ἕνα κοντὰ στὸ ἄλλο, δύο σώματα ἀνθρώπων, ἕνας ἄνδρας καὶ μιὰ γυναῖκα. Οἱ νέου εἶδους αὐτοὶ ναυαγοί, ἦσαν ζωντανοί, καὶ δὲν ἔκαναν τίποτα ἄλλο ἀπὸ τοῦ νὰ ζητοῦν βοήθειαν. Ὁ ἄνδρας μάλιστα, μὲ μιὰ ὑπεράνθρωπη προσπάθεια ποῦ ἔκανε, κατάρθωσε νὰ σῆκωθῆ λίγο στοὺς ἀγκῶνες του, ἀλλὰ ἔπεσε πάλι στὰ δεσμά του.

—Γρήγορα, γρήγορα πρὸς τὴ σχεδιά! Διέταξα τὸν τιμονιέρη, πρέπει νὰ τοὺς σώσωμε.

Ἄλλὰ, μὲ ἐκπληξί μου παρετήρησα, ὅτι κανεὶς ἀπὸ τὸ πλήρωμα δὲν συνεκινήθη, οἱ ναῦτες ἀκίνητοι μὲ κύτταζαν μὲ τὰ ἀπλανῆ βλέμματά των. Οἱ στρατιῶτες ποῦ προσπαθοῦσαν πάντοτε νὰ προλάβουν κάθε ἐπιθυμία μου καὶ ἐφέροντο μὲ μεγάλην σκληρότητα εἰς τὸ πλήρωμα ἔδειχναν ὅτι δὲν καταλάβαιναν τὰ λόγια μου.

(Ἀκολουθεῖ)

ΕΥΧΑΙ ΚΟΥ ΝΟΜΑΡΧΟΥ ΕΥΒΟΙΑΣ

Πρὸς τὸν εὐγενῆ λαὸν τῆς Εὐβοίας, ἐπὶ τῷ ἀνατέλλοντι Νέφῳ ἔτει, ἐκφράζω τὰς πλέον θερμὰς μου εὐχὰς. Δράττομαι τῆς εὐκαιρίας νὰ διαπιστώσω τὰ ὠραῖα αἰσθήματα τῆς ψυχικῆς καρτερίας καὶ φιλοτίμου ὑπομονῆς, μεθ' ἧς ὁ λαὸς οὗτος ἀντιμετώπισε μεθ' ὀλοκλήρου τοῦ Ἑλληνικοῦ Λαοῦ τὰς χαλεπὰς ἡμέρας. Ἰδιαιτέρως εἶμαι ὑποχρεωμένος νὰ ἐξάρω τὴν ὑψηλοφροσύνην καὶ τὸν ἀγνὸν πατριωτισμὸν πάντων, στοιχεῖα, ἅτινα ἐνσαρκούμενα εἰς τὸ νομοταγὲς καὶ φιλόνομον, παρέσχον τὴν εἰκόνα τῆς πλήρους κατανοήσεως τῶν κρίσιμων περιστάσεων, ὑφ' ὧν χειμάζεται ὁ κόσμος καὶ τῶν διαμορφωθείσων νέων ἱστο-

ρικῶν πραγματικότητων. Ὁμοίως δὲν δύναμαι ν' ἀντιπαρέλθω τὰ αἰσθήματα συμπαθείας καὶ βαθείας ἐκτιμήσεως, ἅτινα ὁ Λαὸς ἐπέδειξε πρὸς τὰς Ἀρχὰς Κατοχῆς, αἵτινες ἔχουσαι συνείδησιν τῆς τραγικῆς περιπετειᾶς ἡμῶν, πολλαπλῶς καὶ ποικιλοτρόπως παρέσχον ἡμῖν τὴν ὑλικὴν καὶ ἠθικὴν τῶν συνδρομῆν. Ἔχω τὴν ἐλπίδα ὅτι ὁ Λαὸς τῆς Εὐβοίας, μνήμων τῶν εὐγενῶν παραδόσεών του καὶ μὲ πλήρη συναίσθησιν τῶν ἐκ τῶν πραγμάτων ὑποχρεώσεών του, θὰ ἐξακολουθήσῃ φιλήσυχος καὶ νομοταγῆς τὴν βίωσίν του μὲ ἀκλόνητον τὴν πρὸς τὸ μέλλον ἐμπιστοσύνην του.

Μ. ΔΑΣΚΑΛΟΠΟΥΛΟΣ

ΚΟΝΤΑ ΣΤΟΝ ΓΙΑΝΝΗ ΣΚΑΡΙΜΠΑ

Ἔνας Ἐργάτης τῆς τέχνης, ἕνας μεγάλος μας φίλος, ἔπιασε μὲ στοργὴ τὰ χέρια μας, καὶ εἶπε «Παιδιά ἔχετε θάρρος, δύναμη, θὰ νικήσωμε, θὰ φτάσωμε πολὺ ψηλά κι' ἀπὸ ἐκεῖ θ' ἀκούσωμε τὰ χειροκροτήματα νὰ κλείνουν τ' αὐτιά μας».

Κι' ἐμεῖς ἀκόμη χωρὶς νὰ ξέρωμε καλά-καλά πόσο μακρυνὸ κι' ἀνώμαλο μονοπάτι θὰ πάρωμε, ἀκολουθήσαμε μόνον μὲ τὴν πίστην στὰ λόγια του.

Στὴν ἀρχή, σὰν χαμένοι στὸ Δάσος μὲ τὰ πανύψηλα δένδρα, χωρὶς ἥλιο, μ' ἀγκάθια στὸ στενὸ του μονοπάτι, πότε σιγὰ καὶ πότε γρήγορα, βαδίζαμε ἀκολουθώντας κατὰ βῆμα τὸν ἀκούραστο Ὀδηγὸ, πού κάθε τόσο μᾶς φώναζε «κουράγιο παιδιά, τὰ μάτια σας πάντα μπρὸς καὶ ψηλά», ἐκεῖ βλέπαμε ἕνα φῶς πού ὅσο τὸ πλησιάζαμε γινόταν πιο δυνατὸ. Κούραση, ἀπογοήτευση, καρδιοχτύπια δὲν ἔλειψαν οὔτε στιγμή κατὰ τὴ διάρκειαν τῆς ἀγνωστῆς καὶ τόσο ἀνώμαλης πορείας.

Οἱ ἔχθροί δὲν ἔπαψαν νὰ βγάζουν μέσ' ἀπ' τὰ πυκνὰ κλαδιά τὴν φάτσα τους, σὰν τίγρεις νὰ μᾶς τρομάξουν, νὰ μᾶς γυρίσουν πίσω, μὰ καὶ σ' αὐτὰ κλείναμε τὰ μάτια, ζυγώναμε ὁ ἕνας τὸν ἄλλον πιο πολὺ καὶ βαδίζαμε πιο γοργά.

Ἐπειτα ἀπὸ τρεῖς μῆνες ταλαιπωρία κι' ἀγωνία, φτάσαμε στὸ τέλος τοῦ Δάσους. Εἶδαμε ἀπὸ κοντὰ τ' ἀσημένιο φῶς, πού μᾶς φώτιζε καὶ μᾶς ἔδινε σ' ὅλο τὸ δρόμο τὴν ἐλπίδα. Πατήσαμε πιά τὸ πρῶτο βράχο τοῦ λόφου, πού θ' ἀνεβαίναμε στὴ κορυφή.

Ἡ ἀγωνία ἄρχισε νὰ σβύνεται, ἡ ἐλπίδα μεγάλωσε κι' ἡ χαρὰ φάνηκε στὰ πρόσωπά μας. Ἀγκαλιασμένοι ὅλοι μὲ καινούργιες δυνάμεις καὶ λίγη κούραση φτάσαμε μαζὺ στὸν τελευταῖο βράχο.

Ἀπ' ἐκεῖ μεθυσμένοι στὸ ἄρωμα τῆς ἐπιτυχίας εἶδαμε τόσοσους συγγενεῖς καὶ φίλους, γνωστούς, ἄ-

ΠΕΝΤΕ ΤΕΤΡΑΣΤΙΧΑ ΓΙΑ ΤΟ ΑΡΧΑΙΟ ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΠΝΕΥΜΑ

" Η ΠΗΓΗ ΜΑΣ "

Κι' ἂν περάσαν πολλὰ μέχρι σήμερα χρόνια
κι' ἦταν νύχτες μακρὲς καὶ βαθὺ τὸ σκοτάδι
δὲν μποροῦν νὰ χαθοῦν σὲ κορφὲς καὶ σὲ χιόνια
τ' ἀνθισμένα λουλούδια μὲ τ' ἀμάραντο χάδι.

—ο—

Τὰ λουλούδια αὐτὰ μυρωδιὰ τὴν ἀλήθεια
ἔχουν πάντα μαζὺ τους αἰώνια τὴν χάρι
πού ξυπνᾷ τὴ φωνὴ τῆς καρδιάς μέσ' τὰ στήθεια
κι' ὀδηγεῖ τὰ θαμπὰ βραδυνά, σὰ φεγγάρι.

—ο—

Εἶν' ἀμάραντο χάδι ἀπαλὸ πού σὲ τέρπει
ἢ συνείδηση νοιώθει ἕνα φῶς νὰ σκορπιέται
πού γεμίζει τὸν κόσμον γαλήνη καὶ βλέπει
ὁ καθένας μας πάλι ζανὰ νὰ γεννιέται.

—ο—

Ἔνα φῶς δυνατὸ στὸ νεώτερο πνεῦμα
τῶν προγόνων ἢ σκέψη ξανὰ μᾶς χαρίζει
σὰ βαθὺ καὶ καθάριο ρυάκι μὲ ρεῦμα
τὴν καρδιά καὶ τὸ νοῦ μας στὸ φῶς τὰ βαπτίζει.

—ο—

Κι' ἂν ἀκούγεται πέρα μακριὰ ὁ ρυθμὸς
ἔχουν ἄλλοι ἀντλήσει ἀπὸ μᾶς τὴ Σοφία
μὰ εἶναι τόσοσους πολὺς καὶ βαθὺς ὁ χυμὸς
φέγγει τόσο... κι' ἀκούγεται τέτοια ἀρμονία!!!

N. B. M.

γνωστους νὰ μᾶς χειροκροτοῦν, κι' ἄλλοι μὲ δάκρυα
στὰ μάτια νὰ φιθυρίζουν «μπράβο παιδιά μὲ τὸν
Γιάννη Σκαρίμπα!!!!!!!».

Πιστέψαμε στὰ λόγια του καὶ μετὰ τὴν Νίκη εἶδαμε πόσο μετριόφρονα μᾶς ἔδινε τὴν ἐλπίδα.

ΓΙΩΡΓΗΣ ΜΟΥΖΑΣ

ΣΤΗ ΓΥΝΑΙΚΑ

Χαῖρε, Γυναῖκα Ἐσὺ, Ἀθηνᾶ, Μαρία, Ἐλένη, Εὐα!
Νὰ ἡ ὥρα σου! τὰ ὠραῖα φτερά δοκίμασε κι' ἀνέβη.
Καὶ καθὼς εἶσαι ἀνάλαφρη, καὶ πιά δὲν εἶσαι ἡ σκλάβη,
Πρὸς τὴ μελλόμενη ἀγία γῆ πρωτῆτερα ἐσὺ τράβα,
Κι' ἐτοίμασε τὴ νέα ζωὴ, μιᾶς νέας χαρᾶς ὑφάντρα,
Κι' ὕστερα ἀγκάλιασε, ὕψωσε καὶ φέρε ἐκεῖ τὸν ἄντρα.
Καὶ πλάσε τὴν πρωτόπλαστη, ὦ Ἀγάπη, ἐσὺ ἀρμονία,
Ἐσὺ Ὁμορφιά, Σοφία Ἐσὺ, Πειθῶ καὶ Παρθενία.

ΚΩΣΤΗΣ ΠΑΛΑΜΑΣ
[Ἀπὸ τὴς «Ἐκατὸ Φωνές»]

ΔΥΟ ΚΥΠΑΡΙΣΣΑ

Ξέρω. Θαρθῆς!.. Δὲ πέθανες κι' ἄς λένε οἱ ἄλλοι...
[οἱ ἄλλοι!]

Μὰ ψὲς καθὼς ἐγύριζα ἀργὰ ἀπ' τὴ... συντροφία μας,
στὸ δρόμο ἄκουσα ψύθιρους. Κυττάω, μυστήριον πάλι
... δυὸ κυπαρίσση ἐλέγανε τὰ... μυστικά μας!

—ο—

Ἄφωνα στέκω· ἡ σκέψι μου ὄξω ἀπ' τὴ γῆ ἀγναντεύει
—σὰν τὶ κακὸ κουτσομπολιὸ μᾶς κάνανε ἢ... κορφὲς
[τους; —

Τῶνα μὲ τ' ἄλλο ρῶταγε. — «Τὶ ἀκόμα δὲν πιστεύει;
— Ὅχι· θαρρῶ, θυμᾶσαι, ἀδέρφι, τίς μορφὲς τους; »

—ο—

—«Ξέρω· Εἶν' αὐτοὶ π' ἀγάπησαν· Τὶ θριβερεὶ ἱστορία!
—... Τὰ μάτια τῆς μ' αἰνίγματα δὲ μοιάζουν ὡς
[κυττᾶνε;

—Σὰν νὰ πλανιέται μέσα τους κάποια τρελλὴ
[ἀπορία...]

—Μὰ ναί· Πάντοῦ τὸν ἴσκιό του... ἀναζητᾶνε.
—ο—

—«Κι' εἶδες τὸ βῆμα τῆς τρεκλῶ; λὲς καὶ πατάει
[σὲ χάη.

—Σὰ νὰ τῆς τάραξε τὸ νοῦ κάποιο ὄνειρο χαμένο!
—Κεῖνος—τὶ ὠραῖα— Θά... ξέχασε— Μ' αὐτή;—Θά
[τραγουδάη

στὴ γῆ αἰώνια—τὶ φριχτὸ— ἕνα πεθαμένο».

—ο—

—«Μὰ τί λοιπὸν τὴν πρόδωσε; καμμί ἄλλη ἔχει ἀγα-
[πήσει;

—Ἐκεῖνος... ναί, ἐρωτεύτηκε τὸν... τάφο του μιὰ
[ἑστέρα.

Θάγινε λάμψι κι' ἄπειρο, ἢ συγνεφιά στὴ δύσι...
—Καὶ κείνη; — Ἐκείνη... κυνηγᾷ «ἕναν ἀγέρα».

—ο—

—Ἄλλα νάκούσω δὲ βαστῶ. Φεύγω, ἡ ζωὴ μου τρέμει.
Πέρνω στρατὶ τὸ δρόμο σου· Παλῆα πικρὴ συνθήθεια,
Στὸ σπῖτι σου... κατάκλειστο βουίζανε οἱ ἀνέμοι...
κι' ὅλα μὲ δειώχναν... «— Δὲ — θ' ἀρθῆς. Πέθανες
θ' ἂν — ἀλήθεια! »

Ἀπ' ἔρωσι 1942

ΚΑΔΛΙΟΠΗ ΣΚΑΡΙΜΠΑ

ΧΙΟΝΙ

Τί καλά ποῦναι στὸ σπῖτι μας
τώρα πού ἔξω πέφτει Χιόνι!
Τὸ μπερντε παραμερίζοντας
τᾶσπρο βλέπω ἐκεῖ σεντόνι
νὰ σκεπάζῃ ὅλα τὰ πράματα,
δρόμους, σπῖτια, δέντρα, φύλλα.
Πόσο βλέπω μ' εὐχαρίστηση
μαζεμένη τόση ἀσπρίλα!
Ἄμωσ κύττα, τουρτουρίζοντας
τὸ κορίτσι ἐκεῖνο τρέχει.
Τώρα στάθηκε στὴν πόρτα μας,
ψωμί, λέει πὼς δὲν ἔχει,
πὼς κρυώνει, πὼς ἐπάγωσε.....
Ἔλα μέσα, κοριτσάκι,
τὸ τραπέζι μᾶς ἐστρώθηκε
κι' ἀνοσμένο εἶναι τὸ τζάκι!

Κ. Γ. ΚΑΡΥΩΓΑΚΗΣ

ΕΠΙΓΡΑΜΜΑ

;;;

Πολλὰ μαλλιά, χωρὶς μυαλὰ καθόλου
κι' ἄς θέλῃ νὰ ἐμφανίζεται, ὡς κάλτσα τοῦ διαβόλου.
Μὲ τὴν ἀστάθεια σύντροφο, φανταστικὰ ὅλο ταξειδεύει.
Χωρὶς νὰ ξέρῃ οὔτε κι' αὐτὴ στὸν κόσμον τί γυρεύει.

ΑΝΔΡ. ΙΩ. ΖΩΝΤΟΣ

ΔΥΡΙΚΗ ΠΟΙΗΣΗ

ΤΟΥΤΟ ΤΟ ΔΕΙΛΙ...

I

Τοῦτο τὸ δεῖλι πού γλυκὰ μυρίζουν οἱ γαζίες,
κι' ὅλο καὶ χάνει ἀπαλὰ ὁ ἥλιος στὸ γιαλὸ,
θάρθω κοντὰ σου καὶ γλυκὰ-γλυκὰ θὰ σὲ φιλῶ.
Χείλια μὲ δίψα, τρυφερὲς θὰ δώσουνε θωπεῖες.

II

Τοῦτο τὸ δεῖλι, στ' ἀνοιχτὰ τοῦ πέλαγου κηλίδες
εἶν' τὰ νησάκια τὰ μικρά, τὰ τόσο χαρωπά.
Κάποιος βαρκάρης τραγουδᾷ πιο πέρα δυνατὰ,
κι' ὅλο πεθαίνουν σιγαλὰ τοῦ φοῖβου οἱ ἀχτίδες.

III

Τοῦτο τὸ δεῖλι ἡ χαρὰ ἔχει καὶ πάλι ἔχτισε
μέσα στὰ μάτια σου φωλιὰ, μὲ γέλια δροσερά.
Σφύγ ἡ λύπη μακριὰ—χειμῶνας στὴν καρδιά—
Κι' ἦρθε ἡ ἀνοιξὴ ξανὰ, τραγοῦδια νὰ τονίσῃ.

Δεκέμβρης 1941

ΠΕΡΣΕΥΣ ΑΘΗΝΑΙΟΣ

ΠΩΣ ΑΓΑΠΟΥΝ ΟΙ ΑΝΔΡΕΣ ΚΑΙ ΠΩΣ ΟΙ ΓΥΝΑΙΚΕΣ

ΤΖΙΝΑΣ ΛΟΜΠΡΟΖΟ

(Συνέχεια)

Με τη λέξη «ά γ α π η» ο άντρας έννοει την έλξη προς μία γυναίκα που το έξωτερικό της του άρέσει, κ' εύχαριστεύεται βλέποντας το πρόσωπο, το κορμί της, τη χάρη, τις κινήσεις, τη φωνή και τις χειρονομίες της: την έλξη προς κάποιο σκοπό που κεντρίζει τις προσπάθειές του, προς κάποιο πρόσωπο που μπορεί να το έχη στη διάθεσή του και που ή κατάκτησή του μεγαλώνει το γόητρό του και τη δύναμή του: την άκατανίκητη και κάποτε παράλογη έλξη προς κάποιο πρόσωπο που πρόσκαιρα μόνο θά μπορούσε ν' άνταποκριθίη στις επιθυμίες του.

Η εύγνωμοσύνη, ή εκτίμηση, ή σκέψη, που μας σπρώχνει ν' αγαπήσουμε το πρόσωπο που το θεωρούμε άντάξιά μας, ο άλλουϊσμός που μας πάρακινεί νά σκεπτώμαστε τους άλλους, νά προσφέρουμε την εύτυχία σ' εκείνο που αγαπάμε, παίζει πολύ μικρό ρόλο στην έρωτική του αντίληψη. Ο άντρας που είναι τόσο ικανός νά δείξη τόν εύγενικό του άλλουϊσμό στη κοινωνική ζωή, δείχνει έναν άγριο έγωϊσμό στην αγάπη του. Μπορεί νά κάνη τις μεγαλειότερες θυσίες για τη γυναίκα που αγαπά, μ' μονάχα όταν τόν σπρώχνει το πάθος της ήδονής ή όταν ή θυσίες του αυτές ίκανοποιούν τόν πόθο της κατακτήσεως, της φιλοδοξίας, της επιδείξεώς του, κι' όταν μπορεί νά τόν στρέψη προς όφελός του, δηλαδή για νά διακριθίη μέσα στον κόσμο. Για τη γυναίκα που αγαπά θά προσπαθήση ν' άνέλθη στ' άνώτατα πολιτικά αξιώματα, θά πάη ν' άνακαλύψη έναν καινούργιο κόσμο, θά ριχτή στην έφοδο με τ' άσπρα του γάντια, και θά πολεμήση όπως πολεμούσαν μιά φορά στους χρόνους των σταυροφοριών οι ίππότες. Κι' όλ' αυτά τ' ά επιχειρεί γιατί αγαπά νά ριψοκινδυνεύη μόνο και μόνο για νά κατακτήση την ώραία του. Όταν όμως ή γυναίκα του ζητήσει νά θυσιάση γι' αυτή, όχι τη ζωή του, μ' κάτι λίγο από τις τιμές που, όπως λέγει, άποκτήσε έξ αιτίας της... τότε τ' ά πράγματα αλλάζουν.

Ο άντρας είναι ικανός νά πεθάνη για την αγάπη, ν' αυτοκτονήση, νά σκοτώση άνθρωπο (πράγμα που το κάνει πολύ εύκολα) όχι για νά σώση την αγαπημένη του, αλλά για νά την κάνη εύτυχισμένη, νά την άναδείξη, αλλά από λύσσα που δέν κατόρθωσε νά την κατακτήση κι' από εκδίκηση γιατί νομίζει ότι προσεβλήθηκε ή φιλοτιμία του, γιατί πιστεύει πως του έκλεψαν κάτι που του άνηκε και γιατί δέν θέλει ν' άπολάψουν άλλοι εκείνο που ήταν κτήμα του.

Το ήθικό και πνευματικό μεγαλείο της γυναίκας κ' οι ήρωϊσμοί της προκαλούν το θαυμασμό του άντρας μ' ά δέν ύποδαυλίζουν σχεδόν ποτέ την αγάπη του. Οι άντρες (όπως βέβαια κ' ή γυναίκες) θά θαυμάζουν πάντοτε το κορίτσι που ρίχτηκε στο ποτάμι για νά σώση το μικρό της άδερφό, θά επαινέσουν, όσο μπορούν περισσότερο, εκείνη που τ' ά θυσίασε όλα για νά νά περιποιηθίη τόν άρρωστο πατέρα της, θά ενδιαφερόν για τ' ά μεγάλα προβλήματα, ήθικά, ιστορικά, μαθηματικά, που έχει άνακινήσει μιά γυναίκα, θά θαυμάσουν, σ' έ δεδομένη περίπτωση, το καλλιτεχνικό της ταλέντο, κανέναν όμως άπ' αυτούς δέν θά νοιώση

νά χτυπά ή καρδιά του για κάποια άπ' αυτές τις ήρωϊδες για τόν ήρωϊσμό της. Κανέναν δέν θά ξετρελαθίη για καμιά άπ' αυτές, όπως ξετρελαίνεται για την ύπεροχη όμορφιά μιάς γυναίκας που περιγράφει τις χάρες της, ή για μιά ήθοποιό του θεάτρου ή του κινηματογράφου.

Κανέναν άντρας δέ θάθελε νά ριψοκινδυνεύση τη ζωή του για την Κα ντέ Στάελ, τη Γεωργία Σάνδη ή τη Σοφία Κοβαλέβσκι για ό,τι ώμίλησαν ή έγραψαν, ένω χιλιάδες θά τώκαναν για τη «Βασιλοπούλα του Παραμυθιού».

Η διάκριση αυτή που κάνει ο άντρας άνάμεσα στην αγάπη και την εκτίμηση, είναι τόσο ριζωμένη μέσα του, ώστε κανενά νά φτάνη κάποτε στον άνταγωνισμό. Πραγματικά, ο άντρας έλκύεται περισσότερο από τις γυναίκες εκείνες που εκτιμά όλιγώτερο παρά από κείνες που εκτιμά ύπερβολικά.

Μένει εύχαριστημένος όταν παντρεύεται μιά γυναίκα κατώτερή του πνευματικά και ψυχικά. Ο άνταγωνισμός αυτός άνάμεσα στην αγάπη και στην εκτίμηση είναι συχνότατος. Ο άντρας, όχι μόνο έρωτεύεται δύσκολα τη γυναίκα που εκτιμά και θαυμάζει, αλλά συμβαίνει κάποτε και νά περιφρονή τη γυναίκα που εκτιμούσε, αγαπούσε κ' έθαύμαζε, μόνο και μόνο γιατί την αγαπά, και νά μήν την αγαπά πιά για τη εκτιμά. Του φαίνεται δηλαδή πως το αίσθημα της ήδονής, που ο άντρας το θεωρεί άλληλένδeto με το αίσθημα της αγάπης, έλαττώνεται όταν μπαίνει στη μέση ο θαυμασμός κ' ή εκτίμηση. Βλέπει κανείς συχνά τόν άντρα που βρίσκεται σ' έ στενόχωρη θέση έξ αιτίας της γυναίκας που εκτιμά κι' αγαπά, νά ζητή νάβρη μιάν άνακούφιση στην αγάπη άλλων γυναικών που δέν εκτιμά και που μπορεί, κατά συνέπεια, νά τις αγαπά κατά το κέφι του, όπως κάνουν κάποτε οι βασιλείς.

Έπειδή λοιπόν ο άντρας κατά το βάθος, ξεχωρίζει την αγάπη από την εκτίμηση για τουτό και το αίσθημα της αγάπης προς την άδερφή του, την κόρη του και τη μητέρα του είναι έντελώς άλλοιότιμο προς το αίσθημα όποιασδήποτε γυναίκας που αγαπά. Και για τουτό άκόμα άπαιτεί από την άδερφή του και τη μητέρα του προτερήματα και τρόπους διάφορους άπ' εκείνους που ή αγαπημένη του έχει και που τόσο τόν γοητεύουν.

* *

Η ξεχωριστή αυτή αντίληψη που ο άντρας σχηματίζει για την αγάπη, αυτή ή επικράτηση μέσα του των στοιχείων της ήδονής, του πάθους και του αίσθηματος, προπάντων σαν άρχίζει ή αγάπη του, άνάφτουν μέσα στην καρδιά του μιά μεγάλη φωτιά που σβύνει όμως γρήγορα, έπειδή δέ θέλει νά ύποταχθίη στη λογική.

Γι' αυτόν άκριβώς το λόγο, ή αγάπη του είναι άσταθής και διαβατική, άκόμα κι' όταν είναι ειλικρινής και μεγάλη.

(Άκολουθεί)

Μεταφραστής Γ. ΣΗΜΗΡΙΩΤΗΣ

Η ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΤΩΝ ΝΕΩΝ

ΣΤΗ ΜΙΚΡΗ ΠΟΛΙΤΕΙΑ ΤΩΝ ΟΡΦΑΝΩΝ

Η αγάπη προς ό,τι πονεί μ' άφερε ένα Κυριακάτικο ήλιοβασίλεμα κοντά στη μικρή πολιτεία των όρφανών της πόλης μας.

Μακριά άπ' το θόρυβο της πόλης, κοντά στη τοποθεσία «φανάρι» είναι το σπίτι του όρφανού παιδιού.

Σαράντα ανθρώπινες ψυχές, σαράντα παιδιά που ξέρασε αυτή ή θύελλα, καταδικασμένα σ' ένα πρόωρο, άδικο θάνατο, μαζεμένα άπ' την εύγενικά πρωτοβουλία λίγων ανθρώπων, βρίσκουν εκεί καλό φαί, ύπνο, αγάπη και προστασία, που τόσο σκληρά τους τ' ά απαρνήθηκε ή ζωή.

Σαράντα παιδιά αναπνέουν ήσυχα στο καθαρό άγέρα μακριά άπ' τη πνιγερή άτμόσφαιρα της κοινωνίας.

Ένας άληθινός ύπηρέτης του Χριστού, ο πατέρας Χρυσόστομος, δουλεύει σιωπηλά κι' άκούραστα εκεί. Λίγοι άνθρωποι με καρδιά, λίγοι νέοι και κάποιες κοπέλλες βοηθούνε στο ύπεροχο αυτό κοινωνικό έργο.

Ζήσαμε κάποιες στιγμές μ' αυτά τ' άγνωστα παιδιά κι' άκούσαμε κάποιες θλιβερές τους ιστορίες. Τώρα στη πολιτεία τους βασιλεύει ή γαλήνη άπ' τ' ά

πρόσωπά τους έφυγε ή σκιά του θανάτου και στα παιδικά τους μέτωπα λάμπει το φώς του μέλλοντος. Συγκινητική είναι ή εικόνα της κοινής βραδυνης προσευχής και του κοινού τραπέζιου των όρφανών, έκφρασις της άδελφοσύνης και της ίσότητος που βασιλεύει στη μικρή τους πολιτεία.

Το άσυλο των όρφανών είναι σύμβολο κι' έργο της αγάπης προς τη κοινωνική δυστυχία, έκφρασις της ανθρώπινης θέλησης κι' άρετης.

Δέν ύπάρχει τραγικώτερο πράμα άπ' το νά χάνεται το παιδί.

Έκείνοι που έχουν λίγη καρδιά και πολύ χρήμα άς προσφέρουν άφείδωλα πρόκειται για τη ζωή του άπροστάτετου παιδιού, πρόκειται για το μέλλον.

Έτσι μόνο θά μπορέση ν' ανοίξη τη πόρτα του τό Όρφανοτροφείου, νά πάρη κι' άλλα παιδιά μέσα για νά μη βρίσκει στη τραγική θέση ν' άπαρνιέται. τη προστασία του στο πλήθος των παιδιών, που κυνηγημένα άπ' το χάρο χειμώνα κι' άπροστάτευτα, ζητούν κάποιο καταφύγιο σ' αυτή τη φωλή της αγάπης.

Μήν κλείνετε τ' αυτιά σας σ' αυτό το δίκαιο κλάμμα π' άνεβαίνει πάνω άπ' το πεζοδρόμιο. Άγαπήστε τόν Άνθρωπο.

Θ. Δ.

ΧΑΜΕΝΗ ΖΩΗ

Ο Γεννάρης το χιόνι σιβάζει
Στά σιενά και σε κάθε γωνιά
Και βαρεία κάποιος νέος στενάζει
Στης βραδιάς τη σκληρή παγωνιά.
Μέρα νύχτα ο φτωχός συλλογιέται
Για τ' άπάθη του, κι' όλο θρηνεύει
Τη ζωή του συχνά καταριέται
Στην καλύβα του τη σκοτεινή.
Έτσι βρίσκεται χρόνια και χρόνια
Στης άρρώστειας του την άγκαλιά.
Δέ λαλήσαν γι' αυτόνε τ' άηδόνια
Μόν' της νύχτας τ' ά μαύρα πουλιά.
Στης ζωής του τ' άφώτιστα βράδια
Δέν έγνωρισ' αγάπη, φιλιά.
Κι' ή ψυχή του δλόκληρη ν' άδεια
Σαν την έρημη άκρογιαλιά.
Για τ' ά νιάτα του πάντα μιλάει
Που χαθήσαν παντοτεινά
Και τ' ά δάκρυ του όλο κυλάει
Σβύνει, λειώνει ο φτωχός σιγανά.
Με λαχάρα άχ! πώς περιμένει
Και γι' αυτόν ν' άνατείλη μ' άδηγί!
'Άλλ' αυτό τότε μόνον θά γένη
'Άπ' τη δύση όταν ήλιος θά βγή!

Θεολόγος - Εύβοϊκός

ΧΡΗΣΤΟΣ ΜΠΑΣΟΥΚΟΣ

ΘΛΙΨΗ...

Άδεια άπ' αγάπη ή καρδιά
κι στη γαλήνια τη βραδυά
των άηδονιών λυγμόν οδύνης το τραγούδι μοιάζει,
κι' ενός βιολιού από μακριά
που κλαίει άργά ή δοξαριά
σ' έναν άπόκοσμο σκοπό τόν πόνο μου στενάζει.
Μιά τρικυμία στη ψυχή
που κι' άν βουβή σαν τη σιγή
κι' μανιασμένη στρόβιλος βαθείά με συγκλονίζει,
κι' ός με σπασμένο τ' ά φτερά
τ' όνειρο μπρός μου σπαταρά
με τρικυμίζουν στεναγμοί κι' ή θλίψη ξεχειλίζει.
Μου πνίγουν, φείδια, οι καύμοι
κάθε χαρά μου κι' οι λυγμοί
το μόνο μ' είναι βάλαμο στην πάσα μου οδύνη,
τρέχουν τ' ά δάκρυα βροχή
και στη νυχτιάτικη σιγή
μέσ' στην ψυχή άπλώνεται μιά οδυνηρή γαλήνη.....

Άδεια άπ' αγάπη ή καρδιά
και στη γαλήνια τη βραδυά
των άηδονιών λυγμόν οδύνης το τραγούδι μοιάζει
κι' ενός βιολιού από μακριά
που κλαίει άργά ή δοξαριά
σ' έναν άπόκοσμο σκοπό τόν πόνο μου στενάζει

Μάρ. Άγγ.

ΚΡΙΣΕΙΣ ΚΑΙ ΣΧΟΛΙΑ

“Όταν ό ένας κρύβεται

‘Αθήναι τῆ 3 Νοεμβρίου 1942

Κύριε Διευθυντά,

Στό ύπ’ αριθ. 7 φύλλον τοῦ Ὀκτωβρίου έ. έ. τῶν «ΕΥΒΟΪΚΩΝ ΓΡΑΜΜΑΤΩΝ» εἶδα νά γίνεται λόγος περί τῆς έλευθερίας τῆς σκέφης ὑπό τοῦ κ. **Αἰγαίου**.

Στό θέμα αὐτό, έπειδή καί έγώ εἶμαι τό ένδιαφερόμενον πρόσωπον, θέλω ν’ άπαντήσω εἰς τόν κ. **Αἰγαίου** μέ λίγα λόγια γιά νά πάρη τέλος ἡ συζήτησις αὐτή.

Πρώτα-πρώτα δέν εἶναι ποίημα καί κατά δεύτερον λόγον, άφού δέν γνωρίζει τό είδος τῆς ὑποκειμενικότητας τοῦ «ποιήματος», δέν έπρεπε ν’ άνοίξη τέτοια συζήτησις.

Έπίσης έπρόσεξα σέ μίαν περίοδον διότι ό κ. **Αἰγαίος** δέν εἶχε τήν εύχαρίστησιν νά γνωρίσῃ τόν δημιουργόν τοῦ έν λόγῳ «ποιήματος». Άπαντῶ: Πῶς μπορεί νά γνωρισθοῦν δύο άνθρωποι όταν ό ένας έξ αὐτῶν κρύβεται πίσω άπό τήν μάσκα του; Άοφαλῶς, έπί τοῦ προκειμένου, περί τούτου πρόκειται, διότι άν ό ένδιαφερόμενος έβγάζε τήν μάσκα του τότε θά έκανα τόν κόπον νά τοῦ στείλω έγώ τό «ποίημα» διά νά δη καί αὐτός διέχει άδικο.

Μετά τιμῆς
ΤΑΚΗΣ ΦΟΥΦΑΣ
Χαλκίδα

Έπίσης έλαβα τά τεύχη ὅλα καί σάς εύχαριστῶ θερμότατα. Μέ συνεκίνησεν ἡ στήλη πού γράφετε μέ έπικεφαλίδα «ΕΝΙΣΧΥΣΤΕ ΜΑΣ». Παρακαλῶ ὅλους ὅσοι άγοράζουν τό περιδικόν νά ένδιαφερθοῦν τόσο πολύ γι’ αὐτό ὡσάν νά εἴμασιε ὅλοι μας **διευθυνταί** του. Τήν λέξιν αὐτήν άς τήν προσέξουν ὅλοι, ἡ ὅποια κρύβει τόσα ὠραία πράγματα.

Μετά τιμῆς
ΤΑΚΗΣ ΦΟΥΦΑΣ

—οο—

Αὐτό τό «Μας»

4-12-42

Φίλτατε κ. **Ζώντο**,

Σάς έσωκλείω Δρχ. 1000 διά τήν συνδρομήν μου εἰς τό Περιοδικό μας τά «Εὐβοϊκά Γράμματα».

Θά μοῦ έπιτρέψετε αὐτό τό «μας» γιατί ὅλοι οἱ συνδρομηταί θεωροῦμε αὐτό τό λαμπρό Περιοδικό σάν κάτι πού τραβᾷ ὅλους μας, σάν κάτι πού εἶναι συνυφασμένο μέ τήν εξέλιξι τῆς έπαρχιώτικης ζωῆς μας.

Μέ άγάπη καί έκτίμησι
‘Αντώνιος Λογοθέτης
Καθηγητής

—οο—

Μιά λαμπερή άχτίδα

Ν. Ίωνία 18 12 42

Κύριε Διευθυντά,

Μές τῆ θαμπάδα τῆς χινοπωρινῆς μέρας, πού ἴσως άθελα μάς γεμίζει θλίψη, διαβάζοντας τά «Εὐβοϊκά Γράμματα» νόμισα πῶς μιά λαμπερή άχτίδα ξεγλύστρησε άπ’ τό μαυρισμένο οὐρανό καί μπήκε άπ’ τό παράθυρό μου.

Τέτοιες λαμπερές άχτίδες, σάν κι’ αὐτή, εύχομαι νά γεμίση ό χινοπωριάτικος οὐρανός τῆς λογοτεχνικῆς παραγωγῆς τῆς έπαρχίας μας.

Μ’ άγάπη
Δημήτρης Δούκαρης

“ΕΥΒΟΪΚΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ,,

ΜΗΝΙΑΙΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ

ΓΡΑΦΕΙΟΝ - ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΝ: ΟΔΟΣ ΑΓΓΕΛΗ 26

ΤΗΛΕΦΩΝΟΝ: 3-45 - Χ Α Λ Κ Ι Σ

•
ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ

Έτησία Δραχμῆς 1000. — Έξάμηνος Δραχμῆς 600.
Διά Δήμους, Κοινότητας, Τραπεζας καί δικόφρους
ὀργανισμούς έτησία Δραχμῆς 2.000.

•
ΔΙΑΦΗΜΙΣΕΙΣ: ΚΑΤΑ ΣΥΜΦΩΝΙΑΝ

Τα χειρόγραφα δέν έπιστρέφονται

Συνδρομές καί Καταχωρήσεις προπληρώνονται.

•
ΓΡΑΜΜΑΤΑ - ΕΠΙΤΑΓΕΣ

Πρός τόν υπεύθυνον κ. **‘Ανδρ. Ίω. Ζώντον—Χαλκίδα**

ΤΙΜΗ ΦΥΛΛΟΥ ΔΡΧ. 100

Γιά τόν πνευματικό άγώνα

Πύργος 27-10-42

Φίλε Κύριε,

Ό άγαπητός μου κ. Τάκης Δόξας εἶχε τήν καλωσύνη νά μοῦ δείξῃ τά πρώτα φύλλα τῶν «Εὐβοϊκῶν Γραμμάτων».

Ήταν μιά χαρά γιά μένα διαβάζοντας τό καλό, πολύ καλό-περιοδικό σας.

Ή μέρες εἶναι άβάσταχτα πληχτικές κι’ ἡ μουχλιασμένη όκνησία τῆς έπαρχίας πνίγει.

Φέρνουν πολλήν άνακούφιση σελίδες σάν τῶν «Εὐβοϊκῶν Γραμμάτων».

Σάς πρέπει κάθε ξπαινος, κάθε συνδρομή κι’ ένίσχυση γιά τόν πνευματικόν άγώνα πού ἡρωτικά μέσα σέ τέτοιες μέρες πολέμου αναλάβτε.

Μέ τίς εύχές μου νά πετύχετε στούς λαμπροῦς σκοπούς σας συνοδεύω καί τήν μικρή μου συνεργασία.

Μέ φιλία κι’ έχτίμηση
Γεώργιος Παυλόπουλος

—οο—

Τροφή μας ἡ ποίησις

‘Αξιότιμε κ. Διευθυντά,

Όλως άπροσδοκῆτως έλαβον τό ύπ’ αριθ’ 7 τεύχος τοῦ έγκρίτου ὡμῶν περιοδικού, ὅπερ δέν άμφιβάλλω διό κατά σύστασιν τοῦ έν Χαλκίδι ὑπηρετοῦντος ὡς ὑπαλλήλου ΑΣΑΧ άδελφοῦ μου, μοι έστείλατε. Δέν γνωρίζω έάν ό άδελφός μου μέ ένέγραψε συνδρομητήν διά νά σας έταχυδρόμῳν μίαν έτησίαν συνδρομήν, έρχόμενος άρωγός εἰς τήν λίαν έπαινετήν προσπάθειάν σας, πρὸς διατήρησιν έν τῇ παρουσίῃ έποχῆ τῆς παρακμῆς, μιάς πνευματικῆς κινήσεως μέ κατεύθυνσιν άνώτερον πνευματικόν καί ἠθικόν έπίπεδον, πνευματικῆς δημιουργίας έπί βάσεως ἠθικῆς. Εὐχομαι ἡ προσπάθειά σας αὐτή νά στεφθῆ ὑπό έπιτυχίας πλήρους καί νά διακίωση τούς πόθους σας.

Έσωκλίστως λαμβάνετε έν μικρόν ποίημά μου «Κάποιες καμπάνες» τό ὅποιον, έάν έγκρίνητε, καταχωρήτε, Γνωρίσατε διό καί έμεῖς έδώ εἰς τά άπρόσιτα βουνά τῆς Γκόλφως ὑπηρετοῦντες δέν παύομεν τά άσχυλούμεθα καί μέ τήν Φιλολογίαν, αἰσθανόμενοι πάντα τό ὄραϊόν νά εἶναι πάντοτε τοιοῦτον. ἡ Ποίησις έγένετο τροφή μας.

Μετά τιμῆς
Γ. ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΙΟΥ

Μεσσηνόν Κορινθίας 13-11-42